అ'సామాన్యుడు'

బాలగోపాల్ చాలాకాలం నుంచి నాకు తెలుసు. తాను నమ్మిన సిద్ధాంతానికి కట్టుబడి అవిశ్రాంతంగా కృషి చేసిన పౌరహక్కుల నాయకుడు, మేధావి, సమరశీలి ఆయన. ఆ పౌరహక్కుల పరిరక్షణ కోసం అంతకు ముందు తనతో పని చేసిన మిత్రులను కూడా ఎదిరించి నిలబడిన ధీశాలి. అతి సామాన్యుల హక్కుల పరిరక్షణలో ముందుండి పనిచేసిన కొద్ది మందిలో బాలగోపాల్ చిరస్మరణీయుడు. ఎంతో సామాన్యమైన జీవన సరళి ఆయనది. ఆ సామాన్య జీవన సరళిని ఎంచుకోవడంలో కూడా ఒక సిద్ధాంతం ఉందని నాకు అనిపిస్తుంది. అటువంటి జీనన విధానం అవలంభించకపోతే అతి సామన్యులకు అంత దగ్గరై ఉండేవారు కాదు. ఆయన జీవన సరళే సామాన్యుల్లో ఆయన పట్ల విశ్వాసాన్ని నింపింది.

ఆయన గణితంలో దిట్ట. సాహిత్యంలో అందె వేసిన చేయి, అసాధారణ మేధావి అయినా ప్రజలను కాపాడడమే తన జీవిత ధ్యేయంగా భావించారు. అందుకోసమే ఆయన న్యాయవాద వృత్తిని ఎంచుకున్నా, ఎందరో అనుభవజ్ఞులైన న్యాయవాదుల కన్నా మించిన స్థాయి పొందారు. నా సమక్షంలో ఆయన ఎన్నో కేసులు వాదించారు. ఆ విషయంలో న్యాయమూర్తులుగా మేము ఒక్క విషయం గమనించాం. కోర్టు హాలులో ఆయన ఎప్పుడూ కోర్టు నిర్మాణ సూత్రాలను ఉల్లంఘించలేదు. తాను వాదిస్తున్న కేసును న్యాయమూర్తుల ముందు స్పష్టంగా, సూటిగా ప్రస్తావించడం పైనే ఆయన దృష్టిని కేంద్రీకరించే వారు కాని సిద్ధాంతాలను వాదించడం కానీ, ఇతరేతర

సామాజికాంశాలను ప్రస్తావించడం కానీ చేసేవారు కాదు. ఒక గణిత శాస్త్ర పండితుడు తన లెక్కలను ఎంత ఖచ్చితంగా ఫార్ములా ప్రకారం చెబుతాడో అంతే ఖచ్చితంగా, పద్ధతి ప్రకారం కేసును వివరించేవారు. తద్వారా న్యాయమూర్తులకు ఆయన నచ్చేవారు. బయట రాజ్యాంగానికి, చట్టానికి వ్యతిరేకంగా ఎన్నో అభిప్రాయాలు వెల్లడించవచ్చు. కానీ కోర్టులో మాత్రం రాజ్యాంగ సూత్రాలు, చట్టాలకు అనుగుణంగా వాదించే వారు. చాలా మంది బయట చట్టాలు మాట్లాడుతారు. కోర్టులో రాజ్యాంగానికి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడతారు. వారి గురించి నేను చెప్పబోవడం లేదు. బాలగోపాల్ ఏ రంగంలో ఉన్నా ఆ రంగంలో ఇతరులకు ఆదర్శం కావల్సిన వ్యక్తి.

ఈ విషయంలో ప్రముఖ తత్వవేత్త బెట్రండ్ రస్సెల్ స్వభావాన్ని పుణికి పుచ్చుకున్న మేధావి ఆయన. సమస్య మీద దృష్టి కేంద్రీకరించినప్పుడు ఇతర విషయాలు పట్టించుకోవడం బాలగోపాల్ స్వభావం కాదు. కోర్టు బయట కూడా బాలగోపాల్ తన కేసుకు సంబంధించి, న్యాయమూర్తుల గురించి, న్యాయవాదుల గురించి, విచారణ గురించి మాట్లాడిన దాఖలాలు లేవు.

పౌరహక్కులపై కూడా ఆయన అంతే ఏకాగ్రతతో, తదేక దీక్షతో ఇతర ప్రాపంచిక విషయాలను విస్మరించి జీవితాంతం కృషి చేశారు. బాలగోపాల్ మరణించారన్న విషయం నేను నమ్మలేక పోతున్నాను. ఆయన లేని లోటు పూరించలేనిది. మానవ హక్కుల రంగానికి అపార నష్టం జరిగింది.

– జస్టిస్ బి. సుదర్శన్ రెడ్డి

వ్యాసకర్త సుప్రీం కోర్టు న్యాయవాది

10 అక్టోబర్, 2009, ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక